

Թող ոստում մ'ընէ եւ ըլլայ օմտ կամ օտմ. ա-
ղօտը՝ օտղա կամ օտաղ. մկօն՝ օմկ կամ օմլմ:
Ապա թէ ոչ՝ Թող ո-ի փոխուին՝ որ հասկնան
իրենց անձառութիւնը:

Տքթ. Թիրեաքեանն ալ ելեր Արիախայ բա-
ռարան մըն է յօրիներ. տարլնեբոյլ աշխատեր՝
քրտներ՝ կեանք մաշեցուցեր է հայ լեզուին
օգտակար ծառայութիւն մը մատուցանելու
համար. երջանիկ մարդ, հո՞գդ էր հատեր.
չկրցա՞ր ա՛յդքան արթուն մտքովդ գուշակել՝
մարդարէանալ թէ ի՞նչ բախտ էր վիճակուած
այդ լեզուին: Ելեր ես հօր բառը կը մեկնես.
գն. zavr կամ zavor, զաւր (ոյթ), գն. hu-ի
հետ բարդուելով՝ կուտայ hu-zavr (h-զաւր):
Քաջակորով, ուժեղ:

Տուած մեկնութիւնդ ահա ջուրն ինկաւ.
Յանձնաժողովը կը յայտարարէ թէ ատանկ
բառ գոյութիւն չունի. հօր է ան եւ ոչ թէ
հօր. եթէ իրաւցնէ քաջակորով է՝ թող ցատ-
քէ օ-ն, եւ ըլլայ օհօր կամ օհիր, այն ատեն
ուժեղ կ'ըլլայ տուած մեկնութիւնդ:

Տխմար ֆրանսացիք ալ Paul կը գրեն.
մարդի՛կ Աստուծոյ, չէ՞ք գիտեր որ այդ ձս=
աւը՝ օ է, եւ բառամիջի օ-երը պէտք է ու ըլ-
լան՝ ըստ վճռոյ մերոյս Յանձնաժողովոյ. ու-
րեմն եթէ լուսաւորեալ ազգ էք՝ գրեցէք Pol.
մենք Պաղոս կամ Պօղոսը ասկէ վերջ Պողոս
պիտի գրենք...

Ո՞վ գարք... ո՞վ բարք...

3. Ե գիրը գրել բառերու սկիզբը, երբ
յիւ պէս կը հնչուի (ես, երկու):

Կրնար ըսուիլ. Ե գիրը բառերուն սկիզբը
կը բարեհաստինք իր ուղիղ ձեւին մէջ ձգել...
Եւ մենք շնորհակալ ենք ի սրտէ, որ վերջապէս
գոնէ ուղիղ դարձ մը ըրիք...

4. Ո գիրը գրել բառերուն սկիզբը երբ վն
կը հնչուի (որ, որդի): Զեկուցանող մը առա-
ջարկեց գրել վն (վոր, վորդի):

Հայ ֆաշիսթ մը չկա՞յ արդեօք Երեւա-
նում՝ որ մէկ լիտք արկանեփայտի իւղ (իտ
եաղը) խմցնէ այդ գեկուցանողին...

5. Վ գրել բառերու մէջ եւ վերջը, երբ վ
հնչին կուտայ (ավազ, ազնիւ, հարված, նը-
վէր):

(Թիւ 1-ի մէջ ներ կ'առաջարկուէր գրել,
եւ հոս նվեր... Անգամ մ'ուղիղ ձամբէն մոլո-

րողը հարկաւ թէ սխալէ սխալ պիտի գլո-
րի...):

Աստ Մալխասեան յաղթանակէ: 1913-ին
երազ մըն էր տեսեր ինք, եւ ըստ այդ երազին
սկսաւ վեւով գրել ըստը ւերը. հիմա կը պար-
տադրուի ըստը ազգին՝ որ ոչխարաբար ըն-
դունի Մալխասեանի ձախողը երազին անդրոյ-
թը...

Մենք ուրեմն ավագ, ազնիւ, հարված,
նվեր չենք գրեր, այլ աւագ, ազնիւ, հարուած,
նուէր ազնիւ գրութեամբ: Մեր ուղղադրու-
թիւնը ա, ե, ի ձայնաւորներէն վերջ ւ կը պար-
տադրէ դնել 1500 տարիներէ ի վեր. իսկ բա-
ղաձայնէ վերջ՝ ու. հարուած, նուէր: Այս մա-
սին վերեւ խօսեցանք, դեռ վարն ալ պիտի խօ-
սինք:

Գալով վեւին, զայն կը գործածենք նախ
բառերու սկիզբը, երկրորդ բառերու մէջ ու գը-
րէն վերջ. ծով ժողով, սովորոյթ, եւն.: Եր-
րորդ՝ բարդութեանց մէջ՝ երբ յաջորդ բառը
վեւով սկսող բառ մըն է. գորավար, գորք եւ
վարել բառերէն. կարելիք՝ կարի եւ վերք բա-
ռերէն, եւն.: Ասկէ դուրս մեզի համար վեւ
գոյութիւն չունի եւ չի կրնար ունենալ...

Վեւ գրէն զատ մենք ունինք նաեւ ւ եւ ու
գրերը՝ որոնց հնչումը իրենց բաղաձայնի երե-
ւոյթին մէջ՝ մօտ է վեւին:

Մեր ւ-ը թէ՛ բաղաձայն է, թէ՛ ձայնաւոր
է. ա, ե գրերուն քով միշտ բաղաձայն է, ի եւ
ո ձայնաւորներէն վերջ երբեմն բաղաձայն եւ
երբեմն ձայնաւոր:

Բաղաձայն է՝ երբ իրմէ վերջ արմատա-
կան բաղաձայն չ'ունենար, այսինքն՝ բառն իր-
մով կը լմնայ. ինչպէս, պատիւ, թիւ, հաշիւ,
քիւ, անիւ, ազնիւ, կոիւ, ցրիւ, հրճիւ, իցիւ,
հովիւ, խոիւ, տիւ, խտիւ, եւն.:

Մեր լեզուին յատուկ սքանչելի կանոնով
մը՝ այս բոլոր իւերը ուի կը փոխուին բար-
դութեանց եւ ածանցմանց ատեն. պատիւ՝
պատառոյ, պատառական, թիւ՝ թուական,
հաշուագէտ, անուաւոր, ազնուական, կուիւլ,
ցրուել, հրճուիլ, հովուական, եւն., եւն.:

Այս ձեւերուն մէջ ալ ւ գրերը բաղաձայն
են բոլոր: Ուին ոն երբեմն հնչման ատեն ինչ-
պէս նաեւ տողադարձի եւ ոտանաւորներու
մէջ ը-ի կը փոխուի. վերջին պարագային՝ կը
գրենք ալ. այսինքն, երբ երկու բաղաձայնէ